

Знакът за отличие на военния орден “Свети Георги”

НАЦИОНАЛЕН ПАРК-МУЗЕЙ "ШИПКА-БУЗЛУДЖА"

Мнозина бъркат знака за отличие на военния орден „Св. Георги“ (Георгиевски кръст) със самия орден „Св. Георги“. Объркването идва от сходното име, външния вид на отличията, четири степени на наградата и цветовете на лентата. По външен вид знакът за отличие е подобен на военния орден – кръст в средата с релефно изображение на светеца, който убива змея. Лентата е с три черни и две жълти (оранжеви) ивици, това са цветовете на руския държавен герб – черен орел на златен фон. Разликата е в това, че войнишкият кръст е учреден почти 40 години по-късно от ордена и в материала, от който са изработвани отличията – орденът бил изработван от злато и покрит с бял емайл, а войнишкият кръст – от сребро (проба 990) и не е покрит с емайл.

Знакът за отличие на военния орден „Св. Георги“ е учреден от руския император Александър I през 1807 г. Той е учреден като награда за низшите военни чинове – воители и подофицери „за неустрашима храброст“, а императорският военен орден „Св. Георги“ е висшият военен орден на Руската империя и с него са били отличавани само офицери.

Орденът “Св. Георги” е учреден от императрица Екатерина II на 26 ноември 1769 г. и е бил предназначен като награда изключително за бойни заслуги. В статута му е казано, че „нито високият произход, нито получените пред неприятеля рани дават право на получаване на този орден; той се връчва само на онези, които са се отличили с особено мъжествени постъпки“.

Военен орден "Св. Георги: златна звезда, 2-ра, 3-та и 4-та степен

През януари 1807 г. на Александър I била представена докладна записка, която изтъквала необходимостта от учредяването на специално отличие за подофицерите и войниците, което да отчита реалните заслуги за всеки награден, тъй като до този момент на войниците били раздавани само възпоменателни медали с изписано мястото на сражението, в което били участвали. На 13 февруари излязъл Манифест за учредяването на Знака за отличие на военния орден „Св. Георги“. През 1856 г. са въведени 4 степени на знака за отличие, а през 1913 г. той получава официалното название Георгиевски кръст.

Отначало, когато броят на наградените не бил толкова голям, знаците за отличие нямали номера, но по-късно с увеличаване на кавалерите и съставянето на списъци с имената им възникнала необходимостта от номерация. За година и половина от учредяването награди получили около 9 хиляди низши чиновници. Оттогава знаците за отличие започнали да се произвеждат с номера. Интересно е да се отбележи, че през годините 1844-1856 била внесена поправка във външния вид на знаците, които били връчвани на войници нехристияни – образът на св. Георги бил сменен с изображение на герба на Русия – двуглав орел, по конфесионални съображения.

През 1856 г. са въведени четири степени на знака; първа и втора степен се изработвали от злато, трета и четвърта – от сребро. За да се различават първа и трета степен били декорирани с панделка – естествено, черно-оранжева.

Георгиевски кръст на Благо Георгиев, опълченец от 2-ра дружина

В Руско-турската война наградени със знака за отличие на военния орден „Св. Георги“ са около 46 000 души (ако цифрата ви се вижда голяма, ще припомним, че тук е включен и Кавказкия фронт). Десетки български опълченци са кавалери на войнишкия кръст за проявена храброст в сраженията край Стара Загора, на Шипка и край Шейново.

Сребърна чаша, подарена на Благо Георгиев през 1902 г.

През 1902 г. всички опълченци, носители на наградния знак към ордена „Св.Георги“, получават възпоминателни чаши по време на тържествата, посветени на 25-годишнината от отбраната на Шипка. Чашите са дар от руския император Николай II, изработени са в придворната работилница на М. Овчинников от масивно сребро, отвътре позлатени, като всяка една тежи 72 грама. Високи са 47 мм, с диаметър на отвора 45 мм и диаметър на основата 35 мм. Чашите са с вензела на императора, а на дъното, от външна страна е гравирано името на наградения опълченец. Поставени са в дървени кутии, обвити в червена кожа, с руския герб на капака.

Представените тук Георгиевски кръст и възпоминателна сребърна чаша са принадлежали на Благо Георгиев, опълченец от 2 дружина, участник в отбраната на Шипка.